

Klimatfiction om vår sårbarhet

Przewalskis häst är en historia som hålls samman av urhästen, världens sista riktiga vildhäst, taki. Hästarna finns avbildade i franska grottor, målade för tusentals år sedan och de levde också fria på de mongoliska stäpperna i århundraden. Under 1900-talet utrotades vildhästarna successivt och det fanns endast ett fåtal kvar i europeiska djurparker när man på 1990-talet påbörjade ett arbete med återföra hästarna till Mongoliet och sin naturliga miljö, där de nu åter lever vilda.

Boken är den tredje delen i en planerad romankvartett om alla klimatförändringar som jorden genomgår, vårt ansvar för miljön och vad som händer när vi inte tar det ansvaret. Den norska författaren **Maja Lundes** första roman i serien, *Binas historia*, om när alla världens bin försvinner och nya slavsamhällen uppstår, kom på svenska 2016 och följdes upp av *Blå*, 2018, om när glaciärerna smälter bort och om de krig och flyktingströmmar som uppstår när vattnet inte längre räcker åt alla.

Przewalskis häst är enligt Maja Lundes tidigare signum indelad i flera parallella berättelser, den här gången i tre separata delar som hålls samman tematiskt av vildhästarna. I den första delen är det zoologen Michail från S:t Petersburg som reser till Mongoliet på 1880-talet för att jaga och fånga in vildhästar till sin djurpark och för vidare försäljning i Europa.

Den andra berättelsen utspelar sig på 1990-talet och handlar om veterinären Karin som träffat på hästarna redan i sin barndom, under kriget, på Görings residens Carinhall. Nu är hon dryga 50 år och har vigtt sitt liv till att efter Sovjetunionens fall återföra de få ännu levande hästarna till ett fritt liv i Mongoliet. I den sista historien, en

postapokalyptisk fiction, som utspelas i Norge 2064, finns Eva som på sin gård, en tidigare djurpark, kämpar för att överleva i en av krig och klimatförändringar sönderfallande värld. Hon har släppt de flesta djuren fria men har kvar sina två takier, vildhästarna.

Det här är en dystopi, "kli-fi" – klimatfiction om sårbarheten hos naturen och hos människan. Om hur vi förhåller oss till varandra, till naturen, om vilka beslut vi tar, vilka konsekvenser de får och hur vi behandlar våra barn. Vad skiljer oss från djuren? Får vi en andra chans? Kan vi göra om och göra rätt? Den modersbundne Michail som upplever en passionerad men förbjuden kärlek med reskamraten Wolff i Mongoliet och som tillbaka i det borgerliga S:t Petersburg av dåtidens konvenans tvingar sig in i ett resonemangsäktenskap. Karin som låst in alla sina känslor efter kriget och sin mors död och inte kan komma nära vare sig sin narkotikamissbrukande son Mathias eller den långtande kollegan Joshi. Hon lever bara för vildhästarna.

Eva är ensam med sin tonårsdotter Isa som bara känt sju människor i hela sitt liv. Isa vill göra som alla andra runt omkring redan gjort, ge sig av, vandra på vägarna, söka något bättre, ett sammanhang. Men Eva tvekar och biter sig kvar med hästarna i den öde bygden härjad av ständiga stormar och oupphörliga regn. Hon står inför ett omöjligt val.

Så dyker Louise (Lou) överlevaren, plötsligt upp! Lou som i boken Blå flydde med sin far David från krigen, svälten och torkan i Sydeuropa. Mötet med Lou kommer att förändra livet för både Eva och Isa. Det finns ändå hopp i allt det mörka, dystra och svåra. Nya generationer kommer som behöver forma sig en framtid. Ensam är inte stark och om vi bara vågar sträcka ut handen kan någon annan fatta den. Tillsammans är man mindre ensam.

Maja Lunde avslutar också sin bok i hoppets tecken när hon i efterordet tackar alla som under de två senaste seklen har

bidragit till att det fortfarande finns vildhästar, takier, på jorden.

Heléne Nellvik

Przewalskis häst

Maja Lunde

Natur & Kultur

Maja Lunde
**Przewalskis
häst**

»Przewalskis
häst är den mest
skrämmande
bok hon har skrivit,
men också den
mest hoppfulla.«

Dagbladet

NATUR &
KULTUR

R O M A N

Przewalskis häst